

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLIV. De nullitate matrimonii celebrati sine assistentia proprii Parochi, & sic contra formam sacri Concilii Tridentini, in vim licentiæ à Parocho datæ minùs legitimæ, & cum expressione incerta ...

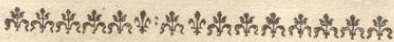
[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

importat, Castill. *controverf. lib. 2. cap. 4. n. 95.* Sanchez de *matrim. lib. 7. difp. 22. n. 18.* Et ego notavi in *queft. civilib. c. 47. n. 2.*

Denique fi attendamus verba confirmationis Urbani VIII. apparebit in illa expreffam fieri mentionem illius claufulæ contentæ in præfata Epiftola, *Id est qui defuper antea obfervatus fuerat modis, de cætero fervatur.* Præterea per dictum Urbanum summum Pontificem, omnia alia per Clementem VIII. concessa confirmantur, cum inhibitionibus de contraveniendo concessis ad instantiam dictorum Ecclesiasticorum, aut hæredum & successorum ipsorum, seu ab eis causam habentium

14 *† quod nomen successorum, propriè comprehendit successores sanguinis, Menoch. lib. 4. præfumpt. 99. num. 57. & cons. 638. numero 11. & sic summus Pontifex habuit etiam respectum ad successores ab intestato.*

Cum igitur per transactionem conventum fuerit, nullum amplius locum fore spolio, & jus super eo, si quod Cameræ competere, fuerit sine reservatione translatum in Ecclesiasticos præfentis Status, dictaque renunciatio & translatio per plures Romanos Pontifices confirmata, dictique Clerici fuerint in pacifica & immemoriali possessione impediendi spolia, & ita obfervati obinuerint prout antea fuerat factum & obfervatum: & generaliter summi Pontifices nullum in his partibus fieri spolum decreverint; sequitur Ecclesiasticos prædictos in sua quasi possessione manutenendos, & quatenus opus est conservandos, etiam quoad successiones ipsorum ab intestato; qui, ut dictum est, ex tacita & præsumpta dispositione succedere dicuntur. Et ita fuit obfervatum, quamvis hæredes Canonici coacti fuerint componere cum Camera propter alias causas, quas hic referre nec opus est, nec ob honorem quarundam personarum expedit.

CAPVT CLVI.

De nullitate matrimonii celebrati sine assistentia proprii Parochi, & sic contra formam sacri Concilii Tridentini, in vim licentiæ à Parocho datæ minùs legitime, & cum expresse incerta & dubia personæ contracturæ: & de licentiâ à Parocho per dolum extorta. Appellatione personæ Nobilis & militaris, non comprehendi Duces exercitus, & personas in altiori Dignitatis gradu constitutas. Et de variis circumstantiis matrimonium meticulousum & clandestinum inferentibus.

SUMMARIUM.

- 1 *Licentia concessio strictam admittit interpretationem, & regulari debet secundum mentem & intentionem concedentis.*
- 2 *Licentia à proprio Parocho alicui Sacerdoti concessa ad coniungendas aliquas personas matrimonio, si nulla fuerit, ipsum quoque matrimonium vitio nullitatis laborabit.*
- 3 *Sub nomine Nobilium, Comites, Marchiones, & Principes non continentur in odiosis, secus tamen in favorabilibus.*

Sanlegerii Tom. II. Pars I.

4 *Principes sunt speciali nota digni, nec simplici Nobilium appellatione continentur.*

5 *In dispensationibus fit diversa denominatio Nobilium, & Magnatum, seu illustrium personarum.*

6 *Episcopus non venit appellatione Dignitatis, cum sit culmen Dignitatum.*

7 *Militia Generales Praefecti non comprehenduntur sub nomine militum, cum sint capita militum.*

8 *Inter milites, & personas militares, qua sit differentia.*

9 *Episcopi sunt speciali nota digni, nec in generali dispositione continentur.*

10 *Officialium appellatione non continentur Arianiani.*

11 *Constituti in excelsa Dignitate non comprehenduntur in generali dispositione, si in ea non fiat illorum specialis mentio.*

12 *Licentia generalis non comprehendit personas, quarum expressio difficiliorem reddidisset concessionem.*

13 *Dum disceptatur de nullitate matrimonii, multum debent adminicula considerari.*

14 *Matrimonium nulli præcedentibus proclamationibus fuisse celebratum, de iure non reddit illud nullum; deservit tamen pro adminiculo nullitatis.*

15 *Inaequalitas conditionis personarum deservit pro adminiculo nullitatis matrimonii.*

16 *Clandestinitas matrimonii probatur, si exclusi fuerint data opera affines, & amici parvum; & res secreto acta sit.*

17 *Ex quibus conjecturis metus in matrimonio arguatur.*

18 *Conjectura metus probantur ex circumstantiis, veluti ex conditionis personarum inaequalitate.*

Item ex domesticorum exclusionem, num. 19. Et ex eo quod secretè contractum fuit in domo ipsius mulieris: num. 20.

Item si clam, & festinanter: num. 21.

Item si iannis clausis: num. 22.

Item propter inverisimilitudinem: num. 23.

Et ex magna reddituum iactura proveniente ex illo matrimonio: num. 24.

25 *Principes, Duces, & Pares Francia non possunt ex consuetudine regni contrahere matrimonium sine assensu Regio.*

26 *Ratificatio subsequenti matrimonii, illud reddit validum ut ex nunc, & ideo requirit omnes solemnitates requisitas dum illud ab initio contractum fuit.*

27 *Licentia ad matrimonium contrahendum data à Parocho per fraudem, & dolum, perinde est ac si datum non fuerit.*

28 *Parochi licentia generalis, & incerta, aut dubia, ad matrimonium contrahendum concessa, in quibus casibus non suffragetur.*

29 *Diversitas personarum & graduum diversitatem concessionis arguit.*

30 *Dispositio generalis non comprehendit nisi nominatos, quando agitur de commissione, vel delegatione.*

31 *Licentia Parochi data alicui ut assistat matrimonio, debet esse expressa, nec sufficit tacita.*

32 *Dimissio spatii vacui in charta, consensum excludit.*

33 *Suppressio nominis persona contracturæ, & immutatio qualitatatis in concessione, seu licentia, producit errorem in causa finali illius concessionis.*

34 *Causa impulsiva, vel finalis ex quibus dignoscatur.*

F 3 35 Dum

66 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

- 35 Dum dubitatur utrum causa sit impulsiva, vel finalis, ad iudicii arbitrium recurrendum est.
- 36 Licentia per Parochum alteri Sacerdoti concessa debet pro illius validitate precedere Matrimonium.
- 37 Scriptura redditur suspecta ex ordinis praepostera-tione.
- 38 Scriptura alterius, quam Notarii (cum testibus) manu conscripta, non probat in praedictum ter-tii quoad prioritatem temporis.
- 39 Matrimonium mutuo consensu celebratum juxta formam in dispensatione praescriptam est vali-dum.
- 40 Matrimonium pendet ex mutuo conjugum con-sensu, vel verbis expresso, vel per actus exte-riores demonstrato.
- 41 Denunciationum defectus non reddit matrimo-nium nullum.
- 42 Annotationis in libro Parochi defectus non est substantialis.
- 43 Matrimonii probatio non requirit scripturam, sed per testes fieri potest.
- 44 Praesentia Episcopi, etiam casualis, & fortuita, sup-plet defectum assistentiae proprii Parochi in matrimonio.
- 45 Exemptio capelle Ducalis non comprehendit cu-ram animarum.
- 46 Exemptio generaliter concessa non liberat à sub-jectione quoad Sacramentorum administratio-nem.
- 47 Parochus in subditos extra propriam diocesim habet ius administrandi sacramenta.
- 48 Metus non probatur per testes nulliter examinatos, domesticos, &c.
- 49 Metus generica probatio non relevat.
- 50 Parentibus licitum est liberos invitare ad matri-monium suorum.
- 51 Testis disponens de metu non sufficit si deponat tantum de propria credulitate.
- 52 Metus probationes in questione matrimoniali de-bent concludere de metu cadente in constantem virum.
- 53 Metus reverentialis solus non sufficit ad irritan-dum matrimonium.
- 54 Mina non sufficit ad probandum metum, quan-do pater est benignus erga liberos.
- 55 In probatione metus, qualitas etiam persona me-tum patientis est consideranda.
- 56 Metus non probatur per famam, nisi concurrenti-bus requisitis: & num. 8.
- 57 Fama metus eliditur per testes de libera volunta-te deponentes.
- 59 Actus meticulosi debent respicere tempus actus.
- 60 Levis dissidia, & per subsequendam reconcilia-tionem sublata, non irritant matrimonium.
- 61 Duobus testibus de metu deponentibus magis cre-di, quam mille spontaneam voluntatem affirman-tribus, quomodo intelligatur.
- 62 Ex quibus conjecturis excludatur praesumptio me-tus in matrimonio.
- 63 Praesentia Episcopi, vel viri Religiosi, & longa cohabitatio, & similes actus positivi excludunt probationem metus.
- 64 Mulieris declarationi standum est, si affirmet se non fuisse per metum inductam ad matrimo-nium.

Parochus cujusdam Ecclesiae, in qua viget stricta sacri Concilii Tridentini observantia, concessit alteri Presbytero licentiam assistendi cui-

dam matrimonio, his verbis: *Infra scriptus Pleba-nus concedit R. D. N. licentiam & facultatem assi-stendi matrimonio cujusdam Nobilis feminae, paro-chiana sua, quod contractura est cum quodam Nobili Viro militari: quorum nomina, contractio matrimonii, in hoc albo à dicto domino assistente describuntur, Da-tum N. die 16. mensis N.*

Dictus delegatus attestatur sub die 30. ejusdem mensis & anni, quod virtute supradictae licentiae & facultatis, cum etiam auctoritate sua, qua fungitur in omnes militares in illis partibus, se nullum in-venisse impedimentum, quominus dictus Domi-nus N. contrahere posset matrimonium cum Do-mina N. & proinde facta per ipsum dispensatione publicationum, matrimonio per verba de praesent inter dictas partes adfuit, una cum testibus in illa attestatione nominatis.

Matrimonium illud reperitur registratum in li-bro Parochi sub die 16. ejusdem mensis, post scri-pturam annotationis alterius matrimonii in eodem libro registrati, sub data die 29. ejusdem mensis, & sic praepostero scriptiois ordine. Cum autem de illius matrimonii validitate disputaretur; Censui illud nullum esse, & invalidum. ¶ Supposita in pri-mis generali illa regula. Actus agentium non polle quidpiam operari ultra illorum mentem, & inten-tionem: *1. non omnis ff. de cert. petatur, praeteritum dum agitur de concessione facta ab aliquo de rebus ab illius potestate dependentibus: ut in terminis de licentia alicui concessa, probat Mant. decis. 217. n. 3.* Quia limitata causa limitatum producit ef-fectum: *1. in agris ff. de acquir. rer. dominio.*

Suppositio etiam generali illo axiomate, quod licentia & commissio alicui data aliquo tempore, est stricti juris, & strictam recipit interpretationem. Rot. decis. 85. numero 4. part. 6. recent. Cynac. contro-vers. 178. numero 65. nec extendi debet de persona ad personam: idem Cynac. controvers. 133. num. 22. & sequentibus, nec etiam extenditur ad incognita, & non considerata: Rot. decis. 73. numero 19. part. 5. recent. nec fortitur effectum ultra personas in ea nominatas, vel comprehensas: Rot. decis. 167. num. 2. & sequent. eadem part. 5. recent. Mant. decis. 217. numero 8. & 9.

Vnde si probetur praedictam licentiam per Pa-rochum alteri Sacerdoti concessam, non compre-hendere personam dicti domini N. & non eam sed se Parochi intentionem, ut persona illius domini N. in licentia comprehenderetur: concludendum erit per necesse, matrimonium illud esse nullum, ut factum coram Sacerdote ad illud acceptandum illegitimam personam non habente. Cum enim Sac-ros dos ille qui dicto matrimonio adfuit, non habet ex proprio capite talem potestatem; ¶ sequitur, illud necessarium pro validitate actus debuisse habere licentiam à proprio unius ex contrahentibus Pa-rocho, quae requiritur pro forma vigore sacri Con-cilii Tridentini, quod in illa civitate observabatur, sess. 24. cap. 1. de matrim. cujus defectu matri-monium nullum est omnino, ut saepius determinavit Rota, & nominatim in Tolosana Matrimonii, decis. 629. part. 4. recent. tom. 3. & decis. 656. & 657. num. 1. part. 1. divers.

Quod autem persona dicti Domini N. non esse comprehensa in dicta licentia, seu commissione data illi Presbytero, probatur, quia in tali commis-sione datur facultas praefato Presbytero assistendi matrimonio cujusdam Nobilis Viri militaris. Quae verba non possunt referri ad personam dicti Domini, qui nec Viri nobilis simpliciter, nec Viri militaris appellatur.

appellatione contineri poterat, propter altissimam
 illius qualitatem, quæ titulos illos honorificos ex-
 cedebat. † Quod enim attinet ad qualitatem No-
 bilis, quamvis illa in favorabilibus Viros in excel-
 so Dignitatis gradu constitutos complectatur, ve-
 luti Comites, & Marchiones, Gemin. in cap. gran-
 di 2. num. 2. de supplend. negligent. Prælator. in 6.
 Tamen in iis quæ stricti juris sunt, & in quibus de
 illorum præjudicio tractari potest, illi non compre-
 henduntur nomine Nobilium: † eodem modo quo
 Serenissimi Principes, qui aliis majoribus titulis
 digni sunt, ut dicit Roch. de Curte in tract. de no-
 bilitate, part. 5. num. 49. & 50. Georg. Everard.
 consil. 2. n. 33. vol. 1. ubi quod sub simplici Nobili-
 um appellatione, Viri Illustres non continentur:
 Mart. consil. 7. num. 43. & 44. ubi id comprobat ex
 antiqua regula Cancellariæ de exceptis, in qua
 fit differentia inter Nobiles, & eos qui sunt de ge-
 nere Magnatum: & multo minus sub tali nomine
 comprehenduntur Principes, & Duces, qui dicuntur
 constituti in Regali Dignitate, ut ibi per Mart.
 n. 45. & probatur per text. in cap. fundamenta, §.
 providet, de elect. in 6. ubi fit separata mentio Nobili-
 um, & eorum qui ex Principibus, & similibus
 progeniti sunt: quod etiam advertit Barbat. consil. 7.
 num. 5. vol. 2. † Vnde in dispensationibus fieri solet
 differentia inter expressionem Nobilis, & illustri-
 seu de illustri genere: hoc enim de Ducibus, Co-
 mitibus, & intelligi solet, & qualitas personæ Illu-
 stris expressa, probanda est omnino, tanquam causa
 concessionis. Corrad. in praxi dispensat. lib. 7. cap. 2.
 num. 120. juncto num. 115. quia Capita non veniunt
 sub simplicibus dignitatibus; † sicut Episcopus
 non continetur appellatione Dignitatis, cum sit
 culmen Dignitatum, fusc. Marin. Frecc. de feud. lib. 2.
 tit. quis dicatur Comes, n. 49.
 7 Sed & is qui exercitui præest, non miles, sed
 Magister militum nuncupatur: l. i. Cod. de exhibend.
 reis, sed Clarissimi, Nobilissimi, Gloriosissimi, &
 Illustissimi nomine solet decorari, ut probat Tira-
 quell. in tractat. de nobilitate, c. 8. n. 15. & 16.
 8 Præterea, magna est differentia inter milites, &
 militares personas, propriè enim militares personæ
 dicuntur, qui non actu, sed habitu militiam exer-
 cent: eodem planè modo quo Consules à Viris
 consularibus distinguuntur, ut bene distinguit, &
 bene advertit Francisc. de Ponte in tract. de potest.
 Proreg. tit. 7. §. 7. n. 31. ubi dicit quod personæ mili-
 tares non sunt milites, quia actu militiam non
 exercent. Non poterat ergo Vir Excellentissimus
 sub personæ militaris appellatione contineri, qui &
 exercitus Generalis Dux, & Præfectus erat, & Ali-
 tudinis nomine donabatur.
 9 Sicut dicimus generaliter de personis speciali no-
 ta dignis, quæ in generali dispositione minime con-
 tinentur, ut de Episcopis mox dictum est, & tradit
 Lup. allegat. 71. Sæpe vidit. n. 7. vers. Et quæ textus
 est in l. apud Laborem, §. an Prætor, ff. de injur.
 Mant. de tacit. convent. lib. 3. tit. 1. n. 40.
 10 Similiter appellatione Officialium non continen-
 tur Anciani, ut dicit Ioan. de Anan. consil. 7. versic.
 nec potest dici. Rationem reddens, quia dispositio
 loquens simpliciter, non comprehendit majora
 expressis, & nominatim quando agitur de Episco-
 pis, vel Archiepiscopis, qui speciali nota digni sunt:
 Ioan. de Selva de benef. p. 1. q. 3. num. 12. Barbosa
 de appell. verbor. c. 5. n. 4. & 5.
 11 Quod generaliter locum habet in quibuscunque
 personis in excelsa Dignitate constitutis, Gozad.
 consil. 76. n. 71. Tusch. lit. N. concl. 68. n. 20. & 64.

Et sanè in quacunque concessione licentiæ non
 continentur personæ, quæ si specialiter designatæ
 fuissent, licentia data non fuisset, aut saltem diffici-
 lior fuisset concessio: Federic. de Sen. consil. 129. n. 2.
 Certum est autem, quod si concedens licentiam no-
 titiam habuisset personæ, quæ contractura erat, li-
 centiam non dedisset, aut ad illam concedendam se
 difficiliorem reddidisset: Tusch. littera N. concl. 68.
 num. 7.
 His sic stantibus, conclusum fuit, matrimonium
 ex defectu assentientis proprii Parochi, aut alterius
 ab eo legitimum mandatum habentis, nullum esse,
 propter expressam dicti Concilii Tridentini consti-
 tutionem, cum licentia illa personam Serenissimæ
 personæ minime contineret.
 Addebantur plurima alia adminicula in facto
 allegata, ex quibus illius matrimonii nullitas argue-
 batur, aut saltem confirmabatur, cum in quæstio-
 ne nullitatis matrimonii multum conferant admini-
 cula, ut advertit D. Ludovic. Bell. consil. 224. n. 10.
 Giovagnon. consil. 67. n. 39. & 40. volum. 1.
 Inter adminicula primum locum obtinet clan-
 destinitas, quia matrimonium factum fuit nullis
 præcedentibus denunciationibus, quarum defectus
 licet ex dispositione Concilii non præjudicet om-
 nino validitati matrimonii, tamen infertur pro ad-
 miniculo, cum matrimonia clandestina quædam
 sint valida, alia verò invalida: Ceval. comm. con-
 clus. quæst. 5. num. 8. & sequentibus. Gratian. discept.
 forens. 83. n. 17. Quia licet opinio, quam sequitur
 Cephal. consil. 421. lib. 3. Menoch. consil. 69. lib. 1. &
 alii quos refert Gratian. dicto cap. 83. num. 6. non sit
 vera ad effectum, ut matrimonium declaretur nul-
 lum, ob non factas denunciations; negari tamen
 non potest, quin saltem ex tali defectu oriatur ad-
 miniculum nullitatis matrimonii, ut considerat
 D. Ludovic. Bell. consil. 224. num. 10. & Giovagn.
 consil. 67. num. 40. lib. 1.
 Considerabatur etiam præsupposita personarum
 inæqualitas, quæ facit adminiculum ad nullitatem:
 ut probat D. Bellus dicto consil. 224. n. 10. Giovagn.
 dicto consil. 67. num. 40.
 Tertiò, quia ad hoc ut matrimonium non dica-
 tur clandestinum, oportet ut illud factum fuerit in
 facie Ecclesiæ, præsentibus pluribus consanguineis,
 & nemine seriosè excluso, & quod agatur inter
 personas conditione pares: Rot. decis. 273. n. 29.
 part. 6. recent. Istud autem matrimonium celebra-
 tum fuerat secretò, nullis præsentibus amicis, nec
 affinis aut domesticis Viri, illisque data opera
 exclusis, & sic clandestinitatis præsumptio resulta-
 bat: Rot. apud Giovagnon. dicto consil. 67. num. 64.
 repetita apud Burat. decis. 86. num. 19. ubi de exclu-
 sione famulorum.
 Quartò, quia ultra clandestinitatem multæ me-
 tus conjecturæ concutiebant. Ille enim Vir infi-
 gnis in vigesimoquinto suæ ætatis anno tunc con-
 stitutus, à patria profugus, ob inimicorum persecu-
 tiones, & in remotis regionibus, tanquam in refu-
 gio constitutus, ideo ut magno in discrimine futu-
 rus fuisset, si tale matrimonium recussasset: quibus
 sic stantibus, † & concurrente allegata partium
 contrahentium inæqualitate, non levis oritur me-
 tus præsumptio: Giovagnon. dicto consil. 67. n. 11.
 lib. 1. Menoch. lib. 3. præsumpt. 4. n. 16.
 Rursus metus præsumptio resultat ex domesti-
 corum exclusione, & ex matrimonii celebratio-
 ne, solis mulieris affinis intervenientibus: Bu-
 rat. decisio 86. numero 19. Seraphin. decis. 859.
 num. 7.

- 20 Item, quia contractum fuit in domo ipsius mulieris : ut per Burat. *dicta decif. 86. num. 1.* sed hæc conjectura apud nos non subsisteret, cum ferè omnia matrimonia in domo mulieris soleant celebrari.
- 21 Item, quia contractum fuit clam, & festinanter: Burat. *dicta decif. 86. num. 18. Rot. decif. 643. n. 20. part. 1. recent.*
- 22 Item, quia januis clausis : Ludovif. *decif. 326. num. 37.*
- 23 Præterea metus in matrimonio colligitur ex inverisimilitudine, ut per Burat. *dicta decif. 86. n. 16.*
- 24 Quæ vel ex eo maxime oriebatur in casu proposito, quia Vir iste Eximius habebat proventus Ecclesiasticos excedentes annuos redditus quadringentarum millium librarum, quos non ita dimisisset, nisi prius vel per resignationem, vel alio modo sibi præcavisset : quod in simili casu ponderavit Rot. *decif. 643. num. 19. part. 1. recent.* Burat. *decif. 86. n. 15. vers. sed aliam,* quæ est repetita *dicta decif. 643. †* & ultra jacturam illicum reddituum, concurrebat indignatio Regis, & contraventio mandatorum ipsius : cum talis sit consuetudo & observantia in Gallia, ut non possint personæ illius conditionis matrimonium sine Regis beneplacito & consensu contrahere : quod in Gallia notorium est, adeo ut non sit verisimile Generosissimum hunc Virum, si plenam habuisset libertatem, matrimonium illud sic contracturum fuisse.
- 26 Neque per cohabitationem conjugum metus purgari potuit, tum quia semper duravit eadem causa metus, tum etiam quia ultra metum aliæ concurrebant nullitates, de quibus supra actum est : ideo ad ratificationis validitatem requirebatur reiteratio solemnitarum juris, & Concilii, quia ratificatio non operatur ut ex tunc, sed ut ex nunc, & perinde est ac si matrimonium numquam contractum fuisset : Ludovif. *decif. 395. per rotam.*
- 27 Præmissis accedit, quod licet inter DD. disputatum fuerit, utrum licentia contrahendi, à Parocho per dolum obrepta, noceat validitati matrimonii : omnes tamen conveniunt quod si licentia obrepta fuerit cum expressione eorum, quæ non ita se habebant, circa ea quæ concernunt substantialia, & causam finalem concessionis, matrimonium redditur invalidum. Sanch. *lib. 3. disput. 39. num. 53. in tract. de matrim. Gutier. in eod. tract. cap. 69. n. 14. & 15. Bonacina de matrim. quest. 2. punct. 8. n. 27. Barbosa de offic. Episcop. allegat. 32. n. 133.*
- 28 Ut autem de mala expressione circa substantialia in casu proposito appareat, supponendum est, magnam esse differentiam inter concessionem quæ fit generaliter, in qua personæ qualitas non est considerabilis : & concessionem illam, quæ fit particulariter, ratione certæ personæ : nam quando concessio fit pro certa persona, cum factum sit unicum, super quo fit concessio, illud dicitur causa finalis concessionis, ut dicit Bartol. *in extravag. ad reprimendum, in verbo, ne ex eorum, n. 12. & 13. Tusch. littera C. conclus. 141. num. 12.* hic autem, licet non fuerit nominata certa persona ; tamen concessio non dicitur generalis, nec incerta, quia non fuit facta favore plurium : Burat. *decif. 192. numero 8. & 9.* & facta est respectu personarum demonstratarum per designationes, quæ non verificantur, immò per qualitates omnino diversas, & gradui Dignitatis personæ non convenientes. Deficit ergo consensus Parochi circa personam matrimonio jungendam, ratione cujus nullam habuit intentionem concedendi licentiam. Vnde cum inten-

tio concedentis non verificetur, nullam habet locum dispositio : ex iis quæ copiose tradit Tusch. *littera D. conclus. 493. & 494.*

Siquidem diversitas personarum & graduum, diversam facit dispositionem : Seraphim. *decif. 940. num. 5.* Et commissio non capit non nominatos : Idem *decif. 1100. n. 7.* † Et generale est, ut dispositio ad certum personarum genus restricta, non capiat nisi illos, qui in ipsa nominantur, præsertim quando agitur de delegatione alicujus, quæ est stricti juris, & strictam admittit interpretationem. c. P. & G. 40. *extr. de offic. delegat.* Faciunt tradita per Rotam *decif. 8. part. 2. diversor.* & nominatum dum agitur de licentia alteri data per Parochum, ad assistendum matrimonio, quæ debet esse expressa : Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 35. n. 16.*

Non parum etiam confert ad arguendum defectum consensus illius Parochi, inusitatus modus dimittendi in albo nomen partium contrahentium, seu in charta vacua : qui modus arguit defectum consensus, ex Mascard. *de probat. conclus. 1347. num. 13. & 18. Rebuff. in consuet. Reg. iii. chronograph. recognit. in præfat. numero 102.* cum pluribus citatis per Gratian. *discept. forens. caput 162. num. 4. & 5.*

Denique dubitari non potest, quin deficiat consensus circa personas contrahentes, respiciat causam finalem, & non impulsivam concessionis : nam licet, si quis rogasset Parochum, usurpato falso Magnatis nomine, ut licentiam concederet, talis licentia non esset invalida, quia preces Magnatis non sunt causa finalis, sed tantum impulsiva concessionis : & sic error in persona rogantis non redderet concessionem inefficacem, ex Sanch. *de matrimonio, Gutier. & Bonacina in locis supra citatis* ; Tamen quando sub prætextu matrimonii inter Nobiles contrahendi, datur licentia ratione personæ, quæ supereminet, & majoribus titulis digna est, quatum summa Condicio tacetur, ut Parochus illo errore deceptus licentiam concedat, quam alioquin non est verisimile ipsum fuisse concessurum ; hoc casu dicendum est, errorem consistere in causa, quæ omnino coheret dispositioni, & totam dispositionem respicit, & ad illam totalem influat, & sic causa finalis est : ut docet Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib. 3. tit. 12. num. 25. & sequentib.* Gratian. *discept. forens. cap. 824. num. 4. & 46.* † Causa enim impulsiva dicitur, quæ præest occasione : finalis verò, quæ movet principalem disponentem, veluti in dispositionibus matrimonialibus, in quibus præcipue personarum contrahentium haberi solet, & debet ratio ; in quas concedentis intentio præcipue dirigitur, Covar. *lib. 1. variar. resol. cap. 20. num. 2.* Gratian. *discept. forens. cap. 971. num. 46.*

In omnem eventum, dum quaeritur utrum causa sit finalis, vel impulsiva ; recurrendum est ad iudicium arbitrium, qui consideratis facti circumstantiis, considerabit principalem licentiæ finem fuisse ob suppositam æqualitatem nobilitatis, & conditionis, & ad alias rationes quæ in casu de quo agitur movere debent jus dicentis arbitrium, ad judicandum hic defuisse causam finalem licentiæ concedendæ : quod arbitrium hac in re considerandum movet Socin. *sen. in l. demonstratio falsa, §. quod autem, num. 6. ff. de condit. & demonstrat.* quem sequitur Rota *decif. 589. n. 3. p. 1. diversor.*

Ultimo loco advertendum fuit, quod non constabat, utrum licentia præcederet contractum matrimonii ; cum tamen certum sit illam præcedere debuisse.

Quæst. & Res. benef. Pars III. Cap. CLIV. 69

debuiffe : Menoch. *confil.* 188. num. 8. Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 35. num. 17.* Barbosa *de Episcop. alleg. 32. n. 126. & 129.* & in simili Rot. *decis.* 167. num. 9. *part. 2. recent.*

- 37 Non autem probatur præcessisse ex libro Parochi, cum nota hujus matrimonii scripta fuerit manu alterius quam Parochi, seu ejus substituti, & cum præposteratione temporis & ordinis, quæ scripturam reddit suspectam: ex Cyriac. *controver.* 163. num. 3. † Maxime, quia dum agitur de probanda temporis anterioritate, talis scriptura non probat in præjudicium tertii, ut per Rotam *decis.* 750. n. 8. *part. 1. divers.* licet ibidem concludatur pro validitate licentia, & matrimonio, propter alias rationes quæ in casu isto non concurrunt: & nominatim suspicio scripturæ factæ in libro Parochi propter præposterationem ordinis, & nomen patrum contrahentium in vacua charta relictum, & alia multa quæ in casu illius decisionis non concurrerant. Et ita Ego, & multi insignes Viri, tam Theologi, quam Iurisperiti conclusimus hic, & Romæ, pro nullitate illius matrimonii.

DECISIO S.

ROTÆ ROMANÆ
Coram R. P. D.

ALBERGATO.

IN CAUSA
Tulleñ. Matrimonii.

Mercurii 15. Januarii 1653.

U M M O R U M Pontificum monitis, & aliorum Principum suasionibus indulgens bo. me. Henricus II. Lotharingæ, & Barri Dux, Serenissimam D. Nicoleam ipsius filiam primogenitam, Ludovico Guisio sponfam, ad tollenda dissidia, quæ inde ex futura Ducatum successionem excitari poterat, nuptui tradere promisit Serenissimo D. Duci Carolo, Francisci Principis Vallemontani sui fratris filio primogenito, & dotali desuper confecto Instrumento, vices Parochi gerente Patre Dominico Ordinis Discalceatorum, viro eximie pietatis, de mandato fel. record. Pauli V. & Greg. XV. in illis partibus ad hunc effectum degente, fuit inter eosdem, adstantibus Serenissimis utriusque Parentibus, multisque Principibus sanguine conjunctis, cum nobiliori Procerum caterva contractum die 22. Maii 1621. per verba de præsentis matrimonium, quod hilari Civium, populique plausu exceptum, in festo Sanctissimæ Trinitatis proximo, prævia dispensatione Apostolica reperitum, ac denuo in Capella Ducali à Reverendissimo Episcopo Tulleñ. solemnizatum fuit: & licet illud per subsequutam quoque copulam consummatum, ex individua vitæ consuetudine usque ad novissima Lotharingæ bella, ac postmodum ex litteris, aliisque actibus maritalem affectum redolentibus videretur à Domino Duce Carolo comprobatur; ipse tamen de anno 1646. varias causas deducendo, & præcipue

metum sibi à Patre incussum, dedit de nullitate matrimonii, & ejus validitatem evectente D. Ducissa Nicolea, ad probandum incumbentia, fuerunt vigore temissoriae utrique ab hoc Sacro Tribunali concessæ, hinc inde plures examinati testes, quorum depositionibus hodie diligenter excussis, & maturè consideratis, Domini unanimiter censuerunt constare de validitate matrimonii; † quandoquidem servata forma tam in dispensatione Apostolica, quam in Sacro Concilio Tridentino præscripta *sess.* 24. *cap. 1. de reform. matrim.* apparet celebratum, ac initum mutuo amorum conjugum interveniente consensu, ex quo proinde validum censeri debet, ad text. in *cap. sufficiat. 27. quæst. 2. cap. se inter virum, cap. cum apud, cap. ræ, de sponsalibus, cap. licet, de sponsa duorum.* Sanch. *de matrim. lib. 1. disput. 18. num. 25.* Rot. coram Buratto *decis.* 713. *decis.* 893. *per tot. & decis.* 197. *part. 4. decis.* 130. n. 15. *part. 6. recent.* † Matrimonium enim à consensu in totum dependet, ab eoque seu verbis, vel signis exterioribus expresso formam recipit. D. Thom. in 4. *sent. dist. 26. quæst. 2. art. 1.* & ex eo notat Suar. ad 3. *part. tom. 3. de Sacram. disp. 2. sect. 1.* Paludan. in 4. *dist. 1. quæst. 4.* Card. Bellarm. *de Sacram. matr. lib. 1. controvers. 2. cap. 6.* Castropol. *Oper. moral. part. 5. disp. 2. punct. 3. num. 2.* Rot. *decis.* 124. num. 1. & 2. *part. 7. recent.* & in Neapolitana matrimonio, 1. Junii 1650. in princ. coram Reverendissimo D. meo Terraconen. confirmata 13. Maii 1651. coram Eminentissimo D. Card. Corrado.

Nec urget quod omisissis solitis denunciationibus fuerit contractum, nec in libro Parochi legatur descriptum, quia ad utrumque facilis patet responsio; Denunciationes enim in indulto dispensationis expressè remittuntur, & cum non sint de substantia, sed ad bene esse, earum defectus matrimonium non irritat, ut sæpius censuit Sac. Conc. Congregatio, & tradunt Hond. *conf.* 72. num. 23. lib. 2. Sanch. *de matr. lib. 3. disp. 5. num. 3.* Gratian. *discept.* 83. n. 7. Navar. in *manual. cap. 22. sub n. 70.* Barbosa *de offic. & potest. Episc. allegat.* 32. num. 1. Rot. coram Seraph. *decis.* 1099. n. 4. coram Caval. *decis.* 444. num. 3. coram Buratto *decis.* 430. n. 15. in *recent. decis.* 71. num. 11. *part. 1. decis.* 390. num. 5. *part. 2. decis.* 430. num. 11. *part. 4. tom. 2. decis.* 493. num. 16. *part. 5. decis.* 273. n. 31. *part. 6. in Valentina illegitimitatis.* 16. Martii 1612. coram Sanctissimo Domino Nostro Innocentio X. & in Bononiensi de commissi Baribolomai de Boogninis, 12. Maii 1645. §. nec quicquam, coram Reverendissimo Terracinen. † prout nec omisissæ adnotatio quicquam facit, nam licet ob hujusmodi incuriam Parochus incurrat culpam lethalem, Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 15. n. 22.* Barbosa *de off. & potest. Paroch. cap. 7. num. 8.* & *de off. & potest. Episc. d. alleg. 32. n. 174.* non tamen exinde aliquod partibus resultat præjudicium, quæ non prohibentur aliis documentis matrimonium iustificare: Gratian. *discept.* 653. n. 63. & fuit dictum in Reatina *Castroform.* 3. Julii 1651. §. nec refragantur, coram Reverendissimo Domino meo Decano, † vel testium depositionibus, ut hic, illud probare, c. *super eo, il. 2.* ubi Abb. *de testib.* Sanch. *de matr. lib. 3. disput. 4. n. 1.* & firmat Dec. *conf.* 163. Socin. *lun. conf.* 31. num. 5. lib. 2. Roland. *conf.* 93. num. 4. vol. 3. Rot. *decis.* 26. *per totam part. 1. divers. decis.* 772. n. 1. *part. 2. recent.* coram Vell. *decis.* 205. *part. 2.* coram Seraph. *decis.* 1099. num. 2. coram Burat. *decis.* 143. num. 1. *decis.* 530. in princ. cum aliis, in dicta Neapolitana Matrimonio, 13. Maii 1651. coram Eminentissimo Domino Card. Corrado

Corrado, & in Bononien. fideicommissi Bartholomaei de Bolognini, 5. Iunii ejusdem anni, coram Eminentiſſ. D. Card. Orsibono.

- 44 Minus officit, quod matrimonii solemnia non à proprio Parocho, sed à Domino Episcopo Tulles. peracta fuerint: quia illius praesentia, de qua deponunt plures testes, omnem (si quis adesset) supplet defectum, etiam si foret casualis, & fortuita: Gio. vagn. conf. 59. num. 11. lib. 1. Boil. de matrim. c. 3. num. 6. Guttier. eod. tract. cap. 69. num. 10. Sanch. ubi supra, d. lib. 3. disput. 39. num. 11. Bonac. de Sacram. matrim. quest. 1. punct. 8. n. 18. Ceval. comm. contr. quest. 604. num. 66. Barbosa de offic. & potest. Paroch. part. 2. c. 21. n. 50. & de offic. & potest. Episc. d. allegat. 32. num. 88. Rot. coram Seraph. d. decif. 1099. sub num. 5. coram Buratto decif. 713. num. 10. decif. 124. n. 17. part. 7. recent. & in Vlixbonen. matrimonii, 16. Novembris 1622. coram bo. me. Pairiar. cha Manzando. Cessante difficultas, quia Ordinarius, uti Parochus Parochorum, quemadmodum animadverit decisio super remissoria, edita 26. Iunii 1648. coram Reverendiſſ. Terracinen. titè potuit hujusmodi manus obire juxta dispositionem Sacri Concilii Tridentini d. sess. 24. cap. 1. de reform. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 28. num. 1. Ponc. eodem tract. lib. 5. cap. 10. n. 5. Boil. ubi supra, cap. 4. §. 18. n. 49. Layman. lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 4. num. 5. vers. adde 3. Vgolin. de offic. & potest. Episc. cap. 15. §. 10. num. 2. Barbosa eodem tract. d. allegat. 32. num. 117. & de jur. Eccles. univ. lib. 1. cap. 27. n. 89. † Esto quod Capella Ducalis ab ejus jurisdictione dicatur exempta, exemptio enim, ut patet ex lectura, Praepositos, Canonicos, & bona ejusdem Ecclesiae duntaxat respicit, non autem comprehendit curam animatum, nec Populum sub ea degentem ad text. in cap. cum Capella, vers. quocirca, de privil. Lap. alleg. 139. n. 13. Tambur. de jur. Abb. disp. 14. q. 7. num. 54. Cokier. de juris. d. in exemp. part. 1. quest. 13. num. 4. Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 24. num. 122. cum seqq. & signanter num. 118. Rot. coram Seraph. decif. 1058. num. 6. coram Penia decif. 462. num. 13. in recent. decif. 314. num. 6. part. 1. & in Rossanen. exemptionis, 7. Iunii 1641. coram Reverendiſſimo Salamantino, † & illa etiam de jure communi liberat tantum à lege Diocesana, quae consistit in recipiendo cathedralico, decimis, & similibus; non autem à lege jurisdictionis circa subministratorem Sacramentorum versantis, Cokier. ubi supra, part. 1. quest. 15. num. 1. & part. 2. quest. 45. n. 17. Bellencin. de charit. subsid. quest. 28. & 29. † quae propterea in subditos extra proptiam quoque Diocesim exerceri potest, Bonac. de Sacram. matrim. d. quest. 2. punct. 8. n. 13. & 14. Coninck. eodem tract. disp. 27. num. 22. Sanch. d. lib. 3. disp. 19. num. 19. cum aliis congestis per Barbosam de offic. & potest. Episcop. citata allegat. 32. n. 95. & de offic. & potest. Parochi, part. 2. cap. 21. num. 58.
- 45 His ita constitutis, & validitatem matrimonii praesentibus, non obstat merus ad illud infringendum deductus; quia non probatur ex testibus ad instantiam D. Ducis Caroli examinatis; nam ferè omnes sunt ejus domestici, famuli, vel in ipsius Castris merentes, ad text. in cap. ex litteris, de testib. l. 2. Cod. eodem, Alex. conf. 150. num. 14. lib. 5. Ruin. conf. 29. n. 5. lib. 5. Menoch. conf. 714. n. 25. Farin. de testib. quest. 55. n. 1. & seqq. R. coram Buratto decif. 53. num. 7. coram Duran. decif. 148. num. 5. in recent. decif. 156. n. 8. part. 5. & in Regien. juris. patronatus, 28. Martii 1639. coram bon. mem. Card. mibi Panzirolo, & aliqui non fuerunt inducti in Cu-

ria, & sic contra formam in litteris remissoriae praescriptam, c. statim, §. in nullo quoque, ubi DD. de rescript. in 6. Rot. decif. 466. num. 1. decif. 651. num. 3. part. 2. decif. 156. num. 6. part. 6. recent. alii cum extra locum in eis praestitutum fuerint recepti, nulliter dicuntur examinari, ut firmiter relati per Modern. de manu. observ. 94. num. 28. vers. prout nec testes, Rot. decif. 30. de rescript. in nov. coram san. me. Greg. XV. decif. 518. n. 10. coram Cavalier. decif. 410. num. 5. & consequenter metum articulatum non probant. Rot. coram Mant. decif. 142. n. 4. vers. sed non modò: coram Coccino decif. 119. n. 1. princ. & decif. 430. num. 58. decif. 516. num. 16. p. 2. recent. Eoque minus quia sunt de auditu, cap. lites ex quadam, cap. tam litteris, de testib. Bald. conf. 406. sub num. 2. vol. 4. Aym. decif. 112. num. 13. Versil. decif. 263. num. 8. part. 3. cum congestis in Bononien. separationis, 10. Iunii 1650. & ab informantibus coram R. P. D. meo Bichio, & in Tridentina Matrimonii, 11. Martii ejusdem anni, §. quae vero, coram Me, nec specificè qualitates, & circumstantias metus assignant, ut necessarium est: † omnes enim (primo excepto, plures, ut infra, patiente exceptiones) deponunt duntaxat D. Ducem Carolum, vi, seu iussu Patris fuisse ad matrimonium impulsum; quae generica probatio non suffragatur, l. 2. & 3. l. ad invidiam 6. ubi Bart. & l. sequenti, item 9. C. de eo quod met. caus. l. timorem 7. ff. de adm. interpositas 13. Cod. de transact. Alex. in l. si cum d. tem 25. §. eo autem tempore, num. 11. ff. de iur. iur. monio, Farin. part. 2. fragm. verb. metus, num. 18. Mohgol. de mer. cap. 10. §. 2. n. 2. Afflic. decif. 140. num. 15. Caputaquen. decif. 221. n. 2. part. 2. Decem. decif. 628. num. 3. Rot. decif. 463. num. 1. part. 2. decif. 516. num. 17. part. 3. recent. & in Comen. seu Treviran. nullitatis professionis, 14. Decembris 1648. coram R. P. D. meo Cerro, † siquidem impulsio nihil aliud est, quam incitatio, & suasio ad contrahendum, licita Parentibus, ac permitti, ut ex D. Thom. in 3. part. summa, addit. quest. 47. artic. 1. in resp. & Soc. in 4. dist. 29. q. 1. art. 4. tract. Menoch. conf. 69. num. 41. Sanch. de matrim. lib. 4. disput. 1. num. 5. Card. Bellarm. lib. 1. eo tract. cap. 19. proposit. 4. Guttier. ubi supra, cap. 79. num. 5. Goffied. in not. de despons. impub. num. 12. Sperell. decif. 75. n. 1. & 75.

Primus verò testis, praeterquam quod est unicus cubicularius D. Ducis Caroli, in Curia non inductus, & extra locum remissoriae examinatus, non relevat, dum ait per D. Francisc. patrem fuisse viam metu expulsiōis de domo, & privationis bonorum coactum D. Ducem Carolum ad ineundum hujusmodi matrimonium; † quia non deponit de conscientia, sed propriae tantum credulitatis indicia, & conjecturas assignat. Covar. de matr. p. 2. cap. 3. §. 1. num. 9. alique relati per Sperell. decif. 79. num. 1. & seqq. Rot. decif. 136. part. 1. decif. 589. part. 2. decif. 209. utrobique num. 2. part. 3. decif. 380. num. 17. part. 5. decif. 259. num. 12. part. 6. recent. & ipse quoque cum aliis est de auditu ab eodem D. Duce Carolo, de minis praedictis, ut asseritur, conquecentes unde inerat vulgatum axioma, quod non praesertim fides testibus, quorum repelluntur Auctores: c. praetermissis, de haereticis, cap. nullius, 3. q. 4. cap. lites ex quadam, de testib. Gloss. & DD. in ant. si quis in aliquo, C. de eden d. Aym. conf. 41. n. 2. conf. 112. n. 13. Rot. coram sanct. memor. Gregor. XV. decif. 570. n. 1. coram Buratto decif. 313. n. 18.

Et quidem cum versetur in matrimonio solemniter in facie Ecclesiae contracto, negari non potest, quin

Quaest. & Res benef. Pars III. Cap. CLIV. 71

quin ad illud dirimendum duriotes obiecti timoris
expostulatur probationes, & talis qui constanti
viro formidinem ineurat: *cap. significavit, de eo qui
duxit in uxorem, cap. veniens, il secundo, de sponsal.*
Laderch. *conf. 17. num. 1. Menoch. lib. 3. praesumpt. 4.*
num. 5. Dechet. differt. iur. lib. 1. differt. 9. n. 5. Bonac.
de sacram. matrim. quaest. 3. punct. 8. num. 8. Sanch.
eod. tract. lib. 4. disp. 1. a. n. 10. cum aliis per Add.
ad Buratt. decif. 628. numero 9. Rota coram Penia,
decif. 140. num. 5. & 6. decif. 600. num. 1. part. 4. de-
dis. 16. n. 13. part. 5. recent. post secundum vol. conf.
Farinac. decif. 218. num. 2. & in Messinen. nullitatis
professionis, 5. Decembris 1640. coram R.P.D. meo
53 Pentingero; adeo ut solius metus reverentialis nula
ad effectum, de quo agitur, sit habenda ratio, nisi
fit qualificatus minis, & verberibus, vel gravioribus
circumstantiis: cap. ex litteris, de despons. impub. cap.
consultationi, de sponsal. l. si parte cogente 22. ibique
Bald. & Salicet. ff. de ritu nup. Felin. in cap. causam
matrimonii, num. 3. ubi Dec. num. 8. de offic. deleg.
Aldobr. conf. 94. n. 6. Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 6.
num. 7. Gutier. eod. tract. cap. 77. num. 1. Bonac. d.
quaest. 3. punct. 8. n. 7. Gail. praet. observ. lib. 2. c. 147.
n. 17. Patif. de resignat. benef. lib. 1. 3. quaest. 1. n. 172.
Rebell. de oblig. iustit. part. 2. lib. 2. quaest. 1. sect. 1.
num. 10. Gramm. decif. 103. n. 49. Boer. decif. 100.
num. 11. Gapi. decif. 159. n. 33. Verall. decif. 221.
num. 9. part. 1. Buratt. d. decif. 628. numero 5. & post
54 Tamburin. de iur. Abb. decif. 3. num. 10. & illa au-
tem in praesenti non concurrunt, & simplices mi-
nae, quatenus hic probantur, nullius essent mo-
menti, tam attento miti, & suavi ingenio, ac indul-
genti natura ipsius Francisci erga filios, ac alios,
nec soliti illas executioni demandare: ad text. in d.
l. metum 9. C. de his qua vi, l. unica, C. si quis im-
peratoris, l. famosi 7. ff. ad l. lul. Maest. Felin. in d. cap.
causam matrimonii, num. 4. vers. sed nunquid, de offic.
deleg. Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 1. num. 20. Ponc.
eodem tract. lib. 4. cap. 5. num. 7. Sperel. d. decif. 79.
num. 43. Verall. d. decif. 221. num. 7. part. 2. Penia
decif. 1140. num. 7. Rota decif. 463. num. 3. part. 2.
decif. 516. num. 18. part. 5. recent. quam perfecta
magnanimitate Domini Ducis Caroli, qui usque
tunc bello incumbens armorum studiosus, & postea
tot exercituum strenuus Imperator, non ita de facili
terreretur poterat, & invitus paternis mandatis ad
contrahendum matrimonium urgeri. & Qualitas
55 autem metum parentis est consideranda, ut ad
propositum animadvertit Gloss. in cap. cum locum,
verb. metus, de sponsal. Alberic. a Rosate in l. me-
tus autem, caus. 3. in princip. ff. ex quibus caus. major.
Sanchez de matrim. dicto lib. 4. disput. 3. num. 4.
Coninck. eodem tract. disput. 28. num. 30. Gutier.
ubi supra, cap. 77. n. 12. & 13. Ponc. d. lib. 4. cap. 3.
num. 10. Menoch. de arbitr. cas. 135. num. 4. or. de
iust. & iur. lib. 7. quaest. 2. Campanil. in suo divers.
rubr. 12. cap. 1. Boer. decif. 100. num. 2. Rota coram
sanct. mem. Gregor. XV. decisione 326. numero 25.
decif. 374. numero 7. & decisione 115. num. 12. part. 7.
recent.
56 Nec vis aliqua fieri potest in publica voce, &
fama, quam de coacto matrimonio praefati testes
asserere conantur; nam illis non est adhibenda fi-
des, nedum ex eo, quod illius Auctores, & a quibus
audiverint, non referunt. Innoc. in cap. qualiter, &
quando, de accus. Bart. in l. de minore 10. §. plurimum,
num. 23. de quaest. Alex. conf. 79. num. 9. lib. 1. conf. 25.
num. 6. lib. 4. Ruin. conf. 51. num. 14. conf. 52. num. 7.
lib. 3. Valenzuel. conf. 169. n. 109. Cephal. conf. 65.
num. 49. Cyriac. contrav. 488. n. 90. Rota decif. 256.

num. 9. decif. 359 num. 2. part. 7. recent. & Sed etiam
quia coram dicta elisa penitus remanent ex testibus
pro Domina Ducilla Nicolea examinatis, de spon-
taneo, & libero consensu deponentibus: idem Va-
lenz. *conf. 92. n. 209. Rota decif. 182. num. 7. part.*
prima, decif. 276. num. 13. decif. 299. num. 3. part. 4.
tom. 2. decif. 205. n. 10. part. 6. recent. & Fama enim,
58 ut sit attendenda, debet esse perpetua, illa, & con-
stans apud omnes: Bald. in l. conventicula 15. C. de
Episcop. & Cler. Roland. conf. 3. n. 48. & 49. vol. 6.
Surd. conf. 151. num. 79. Rota decif. 277. num. 3.
decif. 335. num. 5. part. 2. recent. coram sanctae mem.
Gregor. XV. decif. 445. num. 6. decif. 498. num. 13.
& 14. coram Cavalier. decif. 6. num. 5. & in Toletana
decimarum de Capilla, 4. Julii 1640. coram bon. mem.
Card. Hieronymo Verospio.

Præterea animadvertant DD. quod testes non
percutiunt tempus secundi matrimonii à Domino
Episcopo Tullensi cum dispensatione Apostolica
subinde celebrati; quapropter impulsiones pater-
nae, si quae antea fuerant, & aversiones animi Do-
mini Ducis, cum potuerint tractu temporis purga-
ri, in illud non influunt, nec ejus nullitatem im-
portant, cum in ipsius actu metus non probetur in-
cussus, ad text. in l. 1. §. metus, d. l. metum. 9. in prin-
cip. ff. quod met. caus. & in terminis observat Nevi-
zan. *conf. 46. num. 26. & seqq. Patif. conf. 10. num. 56.*
lib. 1. Laderch. conf. 17. sub num. 4. vers. quin & si
aliquem, Ricc. decif. Archiep. Neapol. 110. n. 10. part. 4.
tom. 2. Rota coram Mantica, dec. 142. n. 4. vers. pra-
terea, & dec. 600. n. 2. p. 4. dec. 516. n. 19. p. 4. recent.

Nec relevant dissidia, quae consummato jam
matrimonio inter hos conjuges dicuntur interces-
sisse, prout nec protestatio antea per Dominum Du-
cem Carolum una cum Patre facta: Ista siquidem,
ut ex ejus lectura dignoscitur, conventiones tantum
dotaes, & praesentiam in Ducatibus successionem
concernit; non autem tangit fecus matrimonii,
cujus respectu, si quis metus illatus fuisset; de fa-
cili Dominus Dux eadem protestatione declarasset:
ut in terminis ponderat Laderch. *d. conf. 17. num. 3.*
vers. quando multum movet. Aymon conf. 120. num. 3.
& 4. & illa verò, utpote levia, & per subsecutam
60 reconciliationem sublata, matrimonium non irri-
tant, nec ad hunc effectum sunt in aliqua conside-
ratione habenda: Gloss. in cap. plerumque, verb. nec
reconciliata, de donat. inter vir. & uxor. Bertrazol.
conferimus. 228. n. 12. lib. primo, Riman. jun. conf. 174.
num. 28. Rota coram Setaphino decif. 1315. num. 3.
in Hispanen. separationis tori, 27. Februarii 1627.
coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Macchia-
vello, in Bononie. si separationis tori, 21. Februarii
1660. §. quatenus vero, coram R.P.D. meo Bichio, &
in Tridentina Matrimonii, 11. Martii ejusdem anni,
§. fin. coram Me.

Et hinc non applicatur regula, quod magis cre-
datur duobus testibus de metu deponentibus,
quam mille spontaneam voluntatem asserantibus,
ex doct. Innoc. in cap. super hoc, de renuntiatio. Qua
non procedit, quando pro validitate matrimonii,
& libero consensu praesumptiones concurrunt, &
conjecturae. Dec. in cap. final. num. 25. & 26. de appell.
Buratt. *conf. 72. num. 48. lib. 1. Cae. pol. conf. 2. n. 14.*
Pacian. de probat. lib. 1. cap. 50. num. 16. Sanchez de
matrim. lib. 4. disput. 27. n. 1. & 7. Bosl. eodem tract.
cap. 12. num. 367. & seqq. Patif. de resignat. lib. 1. 3.
quaest. 1. num. 89. & 90. Gabr. de testib. conclus. 4.
n. 16. & seqq. Farinac. part. 2. fragment. verb. metus,
num. 157. & num. 174. & Plures autem in praesenti,
& urgentissime asseruntur, quia ultra praesumptio-
nem

nem juris, quæ stat pro exclusione metus, l. interpo-
fitas 13. C. de transact. l. 2. C. de his que vi, &c. præ-
fertim in Patre erga filium, Sanchez ubi supra, dicto
lib. 4. disput. 6. num. 8. vers. verum ferè omnes, Ricc.
dicta decis. 110. n. 8. Rota coram Vercelli. decis. 221.
n. 8. part. 2. coram Mantici. decis. 142. num. 2. coram
Buratto decis. 628. n. 4. Concurrunt mutua utriusque
Conjugis in actu desponsationis hilaritas, quam
pro libertate consensus ponderat Patif. conf. 170.
n. 21. & 22. lib. 4. Menoch. lib. 3. præsumpt. 4. n. 19.
matrimonii geminatio, idem Patif. conf. 10. num. 57.
lib. 1. Aym. conf. 114. num. 8. Mandell. conf. 4. n. 37.
Principum consanguineorum, & aliorum Proce-
rum præsentia, l. transactionem 35. ubi Iaf. num. 1.
C. de transact. Barr. in l. frater à fratre 38. num. 51.
ff. de condit. indeb. Ruin. conf. 170. post n. 17. lib. pri-
mo, Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 27. n. 2. Menoch.
lib. 3. præsumpt. 126. num. 4. Mascard. de probat.
conclus. 2053. n. 23. Rota coram sanct. mem. Greg.
decis. 120. num. 24. coram Buratto decis. 783. n. 12.

63 † Domini Episcopi Tullesi. & Parris Dominici
assistentia, & cooperatio, ut in terminis, quod ex
interventu Episcopi, seu alterius Viri Religiosi,
omnis in matrimonio cesset metus suspicio, tradit
Cephal. conf. 91. num. 49. Caball. consil. 176. n. 10.
vol. 1. Grammat. decis. 66. num. 64. Sperell. decis. 5.
num. 26. Rota coram sanct. mem. Gregor. XV.
decis. 188. n. 9. subsequuta copula, cap. significavit,
de eo qui duxit, &c. cap. is qui fidem de sponsal. Abb.
in cap. veniens, il primo, num. 7. eodem tit. Patif. d.
conf. 170. n. 25. lib. 4. Sanch. de matrim. dicto lib. 4.
disput. 18. num. 2. & 12. Buratto dicta decis. 628.
num. 7. longæva cohabitatio per spatium quindecim
annorum, cap. ad id, de sponsal. Ferret. conf. 340.
num. 11. lib. 2. Neviz. conf. 46. num. 32. Menoch.
lib. 3. præsumpt. 4. num. 24. Boll. de matrim. cap. 12.
n. 390. Buratto ubi supra, Mantici. dicta decis. 142.
n. 13. vers. Tertiò. Edicta utriusque nomine pub-
licata, monetæ utriusque imagine cuncta, litteræ D-
mini Ducis Caroli, in quibus Domina Ducissa Ni-
colea sapius amantissima sponsa, & conjux nuncu-
patur: Ricc. in collect. 219. vers. item probari, Cres-
cent. decis. 22. de probat. Rota decis. 772. n. 7. & 8.
p. 2. recent. coram Cardinali Millino, decis. 75. n. 4.
vers. 5. ex pluribus litteris: coram Buratto dec. 143.
num. 23. & 24. decis. 192. num. 6. alique actus po-
sitivi longè per informantes recensiti, qui post obi-
tum Patris ab eodem gesti, & maritalem affectum
præferentes, omnem præcedentis metus suspicio-
nem excludunt: Buratto conf. 98. n. 7. lib. 1. Menoch.
conf. 15. num. 11. & 12. Petr. Albignan. inter conf.
matrim. divers. conf. 67. num. 9. lib. 1. Mascard. de
probat. conclus. 1023. & concl. seq. Gutier. de matr.
c. 40. num. 6. vers. verum, & c. 71. n. 12. Rota coram
Cavaler. decis. 444. n. 2. coram Buratto decis. 530.
n. 6. & decis. 463. n. 3. vers. quinimo, p. 2. recent.

64 Ista verò cum militent etiam pro libertate con-
sensus Domine Ducissæ Nicolæ, cujus suspiria, &
lactymæ ad aliam causam per testes assignatam
referri debent, non autem ad vim aliquam, quæ ei,
ut huiusmodi sponsalibus assentiret, fuerit illata,
quia hæc non probatur; idè ulteriori non indigent
discussionem, quæ de prætenso metu illi incusso obji-
ciuntur: præsertim quia ipsa matrimonium spon-
de, ac libere initum proficitur, & mulieris decla-
rationi se non fuisse timore inductam affirmantis
standum est, ut in terminis dixit Rota coram Bu-
ratto dicta decis. 628. num. 8.

Et ita decifum utraque parte acerrimè infor-
mant.

CAPVT CLV.

Utrum fratres laici cuiusdam Ordinis re-
gularis vocandi sint in omnibus actibus
capitularibus, vigore constitutionum
Apostolicarum & Statutorum illius Or-
dinis: maxime quando agitur de aliena-
tione bonorum immobilium Conven-
tus, vel pecuniarum notabilis quantita-
tis, seu destinatarum ad emptionem bo-
norum stabiliū. Et utrum in omnibus
aliis actibus intervenire debeant vigore
dictarum constitutionum.

SUMMARIUM.

- 1 Quamvis ex statuto præscribatur certa forma in
celebratione contractus, non propterea exclu-
ditur forma & solemnitas à iure communis re-
posita.
- 2 In alienatione bonorum conventus requiritur
tractatus præcedens capitularis ad forum com-
pane.
- 3 Pecunia notabilis quantitas, maxime ad bonorum
stabiliū acquisitionem destinata, alienari
easdem exigit solemnitates, quas alienatio bo-
norum immobilium.
- 4 Dictio, solus, omnem aliam personam exclu-
dit.
- 5 Dictio, itaque, est continuativa, & repe-
titiva.
- 6 Quando statutum est clarum, non est recurrendum
ad interpretationem iuris communis.
- 7 Consuetudo non suffragatur, si non sit usque
mò.

Propositum fuit dubium, utrum fratres laici
cuiusdam Ordinis regularis, possint & debeant
intervenire in contractibus alienationum bonorum
Conventus, in quo existunt: cum sicut & alii Pro-
byteri, & Religiosi in sacris Ordinibus constituti
ex Pontificiis constitutionibus intervenire de-
beant.

Pro cuius dubii resolutione supponendum est
primis, quod sanctæ memoriæ Pontifices Urbani
VIII. & Innocent. X. per Breve Apostolicum
tulerunt, quod omnes & singuli huius Ordinis Pro-
byteri laici, post quartum professionis annum
debeant votum decifivum in omnibus contractibus
& aliis actibus temporalibus gravioris momenti
tam intra, quam extra Conventum ineundis, in
quibus omnes Sacerdotes, & alii in sacris Ordini-
bus constituti, ex statutis ordinatis, seu ex iuribus
libi consuetudine intervenire solent, aut debeant
ut legitur in constitutione desuper edita die 1.
Aprilis 1648.

Secundò supponendum est, quod in constitu-
tionibus generalibus ejusdem Ordinis ab eodem S. P.
Urbano confirmatis anno 1626. sub titulo de per-
petuitate, sect. 6. §. 1. sic ordinatur in materia aliena-
tionum. Immo illa verò bona absque Capituli gene-
ralis, aut urgenti de causa Visitatoris generali permi-
ssu, & Definitorum generalium consensu, dari, vendi,
aut quovis modo alienari nequeant. Qui licet bonorum
huiusmodi conditionem, aut alienationem permiserint,
in generali tamen Capitulo sequenti, venditio nemine
alienatio